

Inhoudsopgave

Voorwoord		11
Inleiding		13
1	<i>De plaats van de teraardebestelling wordt niet bekend gemaakt</i>	25
1.1	De April-Meistakingen in Noord-Nederland	25
1.1.1	De voedingsbodem voor de stakingen	26
1.1.2	De aanleiding tot de stakingen	28
1.1.3	De stakingen breken uit	29
1.1.4	De instelling van het <i>Standgericht</i>	30
1.1.5	Het Scholtenhuis, het regionale uitvoeringsorgaan van de <i>Sipo</i> en de <i>SD</i>	38
1.1.6	Het derde bataljon van het <i>28e SS-Polizei Regiment Todt</i>	43
1.1.7	<i>De plaats van de teraardebestelling mag niet worden bekendgemaakt</i>	44
1.2	Het verloop van de stakingen	51
1.2.1	Vrijdag 30 april 1943	51
1.2.2	Zaterdag 1 mei 1943	53
1.2.3	Zondag 2 mei 1943	58
1.2.4	Maandag 3 mei 1943	61
1.2.5	Dinsdag 4 mei 1943	74
1.2.6	Woensdag 5 mei 1943	81
1.2.7	Het einde van de stakingen	81
1.2.8	Arrestaties na afloop van de stakingen	83
1.2.9	Wat gebeurde er met de slachtoffers?	83
1.3	Willekeur en ommekeer	85
1.3.1	Regionale verschillen in optreden tussen de <i>Sicherungsbereiche</i> en <i>Standgericht</i> -ressorten	86
1.3.2	Verslaglegging van de stakingen en maatregelen t.o.v. de burgerlijke stand	90
1.3.3	Verslaglegging van de stakingen door de <i>Beauftragten</i>	94
1.3.4	Verslaglegging van de stakingen door de commissarissen der provincies	98
1.3.5	De stakingen als keerpunt	98
1.4	De beschikbaarheid van informatie	100
1.4.1	Over welke informatie konden nabestaanden beschikken?	100
1.4.2	Welke informatie kon door instanties worden verstrekt?	102
2	Na de bevrijding	103
2.1	Nederland bevrijd	103
2.1.1	Militair Gezag	103
2.1.2	De berechting van daders	106
2.1.3	Daders, betrokken bij de April-Meistakingen	110
2.2	Het zoeken naar graven	115
2.2.1.1	Persmededeling 43	116
2.2.1.2	Circulaires en nieuwsberichten	116

2.2.1.3	<i>HM de Koningin heeft den wensch geuit...</i>	117
2.2.2	Het bergen en identificeren van slachtoffers uit veld- en massagraven	119
2.2.3	Geruchten en aanwijzingen richting Appelbergen	120
2.2.4	Massagraf Appelbergen	123
2.2.5	De identificaties	123
2.2.6	<i>Op een onbekende plaats begraven</i> in Nederland	130
2.2.7	<i>Verswinden</i> door crematie	131
2.2.7.1	Velsen	131
2.2.7.2	Westerbork	132
2.2.7.3	Vught en Amersfoort	133
2.3	Op zoek naar getuigen	134
2.3.1	De hoofddader	136
2.3.2	Johann Gerhard Mechels	137
2.3.3	Albert Düreck	143
2.4	Het zoeken naar de zestien vermisten ging door	148
2.4.1	Stille activiteiten tussen 1950 en 1970	148
2.4.2	Jan Kerkhof (1908-1999) met pensioen	150
2.4.3	Cornelis Willem (Kees) Corts (1920-2005) met pensioen	153
2.5	De beschikbaarheid van informatie	160
2.5.1	Militair Gezag	161
2.5.2	Defensie	162
2.5.3	Justitie	163
2.5.4	Nederlandse Rode Kruis	164
2.5.5	Oorlogsgravenstichting	168
2.5.6	RIOD/NIOD	170
2.5.7	Regionale Verzetscentra en Verzetsmusea	173
2.5.7.1	Friesland (1979): Verzetsmuseum	173
2.5.7.2	Groningen (1981): Stichting Oorlogs- en Verzetsmateriaal Groningen	174
2.5.7.3	Drenthe (1983): Herinneringscentrum Kamp Westerbork	176
2.5.8	Publicaties	176
2.5.8.1	Zijp (1946): Storm...! over Marum in de bezettingsjaren 1940-1945	180
2.5.8.2	Bouman (1948): De April-Mei-stakingen van 1943	181
2.5.8.3	Bouman (1950): De April-Mei-stakingen van 1943	182
2.5.8.4	Tjoelker (1981): De April-Maaiestaking 1943 Fryslân yn ferset tsjin de nazi's	184
2.5.8.5	Van der Horst (1993): April/Mei 1943 De stakingen als keerpunt	185
2.5.8.6	Van Lieshout (1993): Oranje boven in Limburg De April-Meistakingen van 1943	186
2.5.8.7	Taselaar (2008): April-Meistaking 1943 en het oorlogsmonument in Vaassen	187
2.5.8.8	De April-Meistakingen in regionale publicaties	187
3	Vermist sinds de Tweede Wereldoorlog	192
3.1	Leven met vermissing	192
3.1.1	Rouwen en het verwerken van een onherroepelijk verlies	192
3.1.2	Het verwerken van traumatische ervaringen	196

3.1.3	Stress door schokkende gebeurtenissen	202
3.1.4	Vermist	204
3.1.5	Hulpverlening bij vermissing	205
3.1.5.1	Taal noch teken	205
3.1.5.2	Ruimte voor slachtoffers	206
3.1.5.3	Hulpverlening	208
3.1.6	Nieuwe regelingen en technieken: DNA	212
3.2	Leven met de oorlog	214
3.2.1	Getroffen door de oorlog	214
3.2.2	Kinderen van oorlogsgetroffenen	221
3.2.3	Partners van oorlogsgetroffenen	225
3.2.4	Hulpverlening aan oorlogsgetroffenen	226
3.3	Leven met oorlogsvermissing	229
3.3.1	Vermist in oorlogstijd	229
3.3.2	Kinderen en partners van oorlogsvermisten	233
3.3.3	Hulpverlening bij oorlogsvermissing	237
4	Handelingsruimte in beweging	240
4.1	Anthony Giddens: <i>we zijn in principe tot handelen in staat</i>	240
4.1.1	Handelen	241
4.1.2	Structuur, regels en hulpbronnen	241
4.1.3	Wankelende structuur	244
4.2	Paul Ricoeur: <i>we zijn ons lopende levensverhaal</i>	244
4.2.1	De plot als referentiekader	245
4.2.2	Stilstaan én bewegen	246
4.2.3	Giddens en Ricoeur	248
5	Discussie	249
5.1	De April-Meistakingen	250
5.1.1	<i>Dit hadden we nóóit verwacht!!</i>	250
5.1.2	Het systeem 'Bezetter'	256
5.1.3	Ondergeschikt aan het totalitaire systeem 'Bezetter'	261
5.1.4	Afwachten...	265
5.2	Verstrijkende tijd I	267
5.2.1	<i>Zo ging dat vroeger</i>	267
5.2.2	Zwijgen en ontzien	269
5.3	Zoeken naar de vermiste slachtoffers	276
5.3.1	Nabestaanden zoeken zelf	277
5.3.2	Aangifte bij de politie	279
5.3.3	Opgave van vermissing bij het Nederlandse Rode Kruis	281
5.4	De Appelbergen vanaf 1945	285
5.4.1	De ruiming van het graf	286
5.4.2	Bedoelingen en onbedoelde gevolgen	290
5.4.3	Nóg zestien slachtoffers vermist	292
5.5	Verstrijkende tijd II	300
5.5.1	De omslag van eind jaren zestig	300
5.5.2	Meer nieuwe ontdekkingen	305
5.5.3	Archief en archivaris	307

5.5.4	<i>Het wordt geschiedenis</i>	309
5.5.5	Ouder worden	312
5.6	Leven met oorlogsvermissing	312
5.6.1	Doolhof zonder uitgang	312
5.6.2	<i>Je moet verder, doorgaan met het leven: strategieën</i>	318
5.6.2.1	Accepteren	318
5.6.2.2	Praten	318
5.6.2.3	Geloof	319
5.6.2.4	Bewust achterlaten	320
5.6.2.5	Verdringen	320
5.6.2.6	Zelfverwijt	321
5.6.2.7	Verdoven	322
5.6.2.8	Raadplegen van paragnosten	322
5.6.2.9	Verzamelen van informatie	323
5.6.2.10	Concretiseren	324
5.6.2.11	Ervaren van een positieve bijdrage	326
5.6.3	'Levenslang' en nalatigheid	326
5.6.4	<i>Laat die geschiedenis toch rusten</i>	330
5.7	De Appelbergen vanaf 1986	332
5.7.1	Een gordiaanse knoop	332
5.7.2	Een plek	347
5.7.3	Afgesloten?	351
5.7.4	<i>Dat het zo lang moest duren</i>	353
6	Conclusies	357
	Samenvatting	372
	Summary	382
	Nawoord	391
	Verantwoording (methodologie)	393
	Literatuur	400
	Bijlagen	415
1	De 56 slachtoffers van de April-Meistakingen in Noord-Nederland	416
2	De veertien later omgekomen slachtoffers van de April-Meistakingen in Noord-Nederland	420
3	De 52 vermiste slachtoffers van de April-Meistakingen in Nederland	421
4	Kaart van Noord-Nederland	427
5	Kaart van de Appelbergen	428
6	Geïnterviewden	429
7	Afkortingen	431
8	Verklaring van enkele begrippen	432
9	Duitse militaire- en SS-rangen	434